СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. — ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ЛИПНЯ 1987 — ЦЕНТІВ 25 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 28, 1987 — No. 142. — VOL. XCIV.

КИЯНИ ЗАПРОСИЛИ ПАПУ

Джерзі Сити, Н. Дж. — У ватиканській радіовій програмі, що передається литовською мовою, поінформовано 13-го липня ц.р., що міське управління Києва передало запрошення для Папи Івана Павла II відвідати Київ з нагоди 1000-річчя Хрищення.

Запрошення передано делегації з Фльоренції, що відвідала Київ, як своє місто-сестру у липні. Запрошення передав голова міської ради листом до Архиєпископа Сільвано Пійованеллі.

Як інформує агентство Ройтерс, це запрошення є великою несподіванкою, тому що двічі уряд в Москві заявив в останніх місяцях, що не плянує запрошувати Папу на святкування 1000-річчя Хрищення. Константін Харчов, голова Комітету в справах релігійних культів, заявив у розмовах з професором теології Гарвардського університету Гарві Коксом, що вони є готові до релігійного діялогу, але усім відомо, що Ватикан не визнає релігійного проводу в СССР і постійно це підкреслює, а також не визнає насильного прилучення балтицьких держав.

ПОМЕР В. ГАВРИЛЯК



Св. п. В. Гавриляк

Рочестер, Н. Й. — У суботу, 25-го липня ц.р. тут помер ненадійно Володимир Гавриляк, головний радний Українського Народного Союзу ,голова Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Рочестері, секретар 316-го Відділу УНСоюзу Т-ва „Вільні Козаки", засновник і довголітній директор Української Кредитової Спілки в Рочестері визначний громадський діяч. Українська громада в Рочестері втратила заслуженого працівника на суспільній ниві.

Похорон відбудеться у вівторок, 28-го липня ц.р. Заупокійна Служба Божа буде відправлена о год. 10-ій рано в українській католицькій церкві Св. Йосафата після чого Покійний буде похований на цвинтарі Святого Гробу в Рочестері.

„Оґоньок" представляє темну сторінку Афганістану

Джерзі Сити, Н. Дж. — У тижневику „Огоньок" появилася довга стаття пера Артема Боровика на тему обставин в Афганістані, в якій ясно говориться про дезертирів, про брак охоти боротися у вояків совєтської афганської армій, про затяжні бої з повстанцями і про те, що великі частини Афганістану є далі в руках повстанців.

Стаття розпочинається з інтерв'ю з начальником служби безпеки провінції Кундуз, на кордоні СССР, в якому пригадується атаку повстанців на цю територію в березні. Начальник служби безпеки, що є відповідником КҐБ, жаліється, що нові афганські військові рекрути не мають „політичного виховання", а автор статті вияснює, що багато з них не знають за що вони б'ються і тому часто втікають від військової служби.

У статті сказано також, що атаки повстанців тепер побільшилися і що уряд має контролю лише над половиною сіл в провінції. Дальше стаття описує враження летунів гелікоптерів, з яких можна довідатися, що втрати у гелікоптерах є великі. Відколи повстанці мають ракети типу Стінгер, які, як пише Боровик, вони дістають від ЗСА та інших західніх держав, гелікоптери мусять летіти на висоті лише 5 метрів від землі зі швидкістю 250 кілометрів на годину і ховатися поза горбки та нерівності терену.

На думку журналіста, повстанці дістають гроші на закуп ракет із торгівлі наркотиками. Він стверджує, що афганці пропонували йому самому в російській мові, без найменшого страху, закуп наркотиків, що вказує на те, що совєтські вояки в Афганістані їх купують.

Литовського іміґранта обвинувачують у воєнних злочинах

Лондон. — Міністерство внутрішніх справ Великобританії перевіряє компромітуючі матеріяли про 71-річного литовського іміґранта з Единбургу Антанаса Ґекаса, отримані з лосанджелеського центру Сімона Візенталя.

У п'ятницю, 17-го липня, центр Візенталя передав міністерству понад 1,100 сторінок документів, в тому числі зізнання трьох совєтських громадян, які твердять, що під час німецької окупації А. Ґекас брав участь у знищенні сотень литовських жидів.

Центр також передав англійському міністерству матеріяли про двох інших осіб, прізвищ яких покищо не повідомляють. Англійське міністерство видало такий комунікат: „Покищо перевірені нами документи не мають ніяких доказів того, що хтось з цих осіб був замішаний у військових злочинах або дав неправдиві інформації під час подачі документів на в'їзд в країну. Однак ми не закінчили ще перевірку переданих нам нових даних".

А. Ґекас поселився у Великобританії в 1947 році, працював гірничим інженером, пішов на пенсію і проживає тепер у столиці Шотляндії Единбургу. Він заявив, що не має ніякого відношення до дій 12-го литовського поліційного батальйону, в якому він служив, і що він є жертвою совєтської брехливої кампанії. Під час війни він командував чотою. Совєтські свідки, зізнання яких були взяті на території СССР, твердять, що він особисто брав участь у вбивстві жидів.

Як заявив на пресовій конференції керівник центру Візенталя рабин Марвін Гаєр, зізнання були накручені на плівку шотляндською групою, яка працювала на початку року над документальним фільмом про Совєтський Союз.

„Найменше, що повинен зробити тепер англійський уряд, — сказав М. Гаєр, — це провести своє власне розслідування, пісдавши власну групу в Совєтський Союз для допиту свідків і вивчення документів".

В жовтні минулого року центр Сімона Візенталя передав англійському міністрові внутрішніх справ список 17 латишів, литовців і українців, яких обвинувачують в нацистських злочинах і які поселилися у Великобританії після Другої світової війни. Як повідомило міністерство, дев'ять з них досі проживають в країні, троє померло, а решту знайти не вдалося.

Помер Ярослав Щербанюк

Ню Йорк, Н. Й. — Тут в неділю, 26-го липня 1987 року помер в лікарні по довгій та важкій недузі широковідомий український громадянин і активний діяч в патріярхальному русі маґістер права Ярослав Щербанюк.

Покійний був власником переплетні „Біблос" в Ню Йорку, був членом численних громадських установ та постійним співучасником суспільного життя українського Ню Йорку.

Довгі роки мгр Я. Щербанюк був головою Товариства за Патріярхальний Устрій в Ню Йорку.

Панахида відбудеться у вівторок, 28-го липня в год. 7:30 вечора у похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку, в парастас у середу, 29-го липня о год. 7:30 там же.

Похорони в четвер 30-го липня ц.р. розпічнуться Службою Божою в церкві св. Юра в Ню Йорку, о год. 9:30 рано, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного у Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

Москва вимагає усунення ракет з Німеччини

Вашінгтон. — Інтерв'ю, що його дав Міхаіл Ґорбачов в середу, 22-го липня ц.р., у справі зліквідування ракет середнього і близького засягу є дальше найважливішою політичною подією, і його аналізують на Заході. Наступного дня після опублікування інтерв'ю відбулися в Женеві запроповані совєтськими речниками переговори у справі роззброєння, а в Москві виступили на пресовій конференції головнокомадуючий совєтською армією Сергей Ф. Ахромеєв та голова комісії переговорів Юлій М. Воронцов і заявили, що пропозиція М. Ґорбачова щодо роззброєння включає розуміється також усунення ракет типу Першінґ-1А з терену Західньої Німеччини

Ю. Воронцов ствердив, що тепер є справді можливість дійти до рівня „подвійного зера" із збpоєнням і що наступні два місяці можуть вповні вистачити до підготови остаточного підписання договору про світовий мир.

Однак висунення совєтськими військовими експертами справи ракет типу Першінґ — 1А в Західній Німеччині ставить її під сильний обстріл і незручне становище в якому зроблено її визов. У відповідь канцлер Гельмут Коль заявив, що пропозиція М. Ґорбачова відкриває двері до договору про загальне роззброєння, але речник німецького уряду підкреслив, що не має зміни у становищі Західньої Німеччини і в ніякому випадку у переговорах про редукцію зброї не можна брати до уваги ракети Першінґ — 1А.

Усі західні дипломати уважають однак, що заява М. Ґорбачова і її поширення совєтськими військовиками були зроблені дуже продумано і тепер перекинули на ЗСА відповідальність за успіх дальших переговорів і за переведення роззброєння у світі.

З любов'ю до української народної музики



Група „Село" (зліва): Василь Вовчук, Роман Калита, Михайло Постолан, Мирон Постолан.

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. К.). — Чомусь досі, коли ми чули слово „лірник", відразу бачили перед очима картину старого, сивоголового дідугана з довгою бородою, що сидить при сільській дорозі, окружений дітворою і співає до звуків ліри сумних пісень про нещасливу долю України.

Аж ось одного дня з'явився в редакції нашого щоденника молодий русявий у спортовій сорочці із веселим усміхом та легким неамериканським акцентом і вияснив, як зовсім звичайний факт, що він... лірник. Розуміється ми не лише були до краю здивовані, але засипали його рядом питань. Виказалося, що наш гість приїхав сюди на короткі відвідини з Англії, він по званні гірник, а у „вільних хвилинах" запалений лірник.

Але він вживає ліри не для сумних пісень при дорозі, а для живої народної веселої музики. Нас цікавить хто спрямував Василя Вовчука у напрямі такого рідкого тепер у нас музичного інструменту.

І тут розказує наш молодий гість, що, в Англії він пізнав двох братів Постоланів, які побіч професійного заняття є ентузіястами бандури. Старший із них, Мирон, рішив створити українську групу, яка б ширила українську фолкльорну музику серед чужинців, і саме до цієї групи запросив Василя, спрямовуючи його до вивчення гри на лірі. Четвертий у групі, Роман Калита, грає на решеті, а свою групу вони назвали „Село".

Усі вони грають для при-

(Закінчення на стор. 3)

АМЕРИКАНСЬКІ НАУКОВЦІ ПРОПАҐУЮТЬ ПОЇЗДКИ ДО СССР

Вашінгтон. — З уваги на те, що в наступному році приходять вибори та всі члени Палати Репрезентантів і Сенату вже розпочинають свою передвиборчу кампанію або розглядають її можливості, організація американських науковців пропагує подорожі кандидатів до СССР для „кращого зрозуміння і дружніх зв'язків" поміж ЗСА і СССР Федерація американських науковців, яка відома зі своїх пацифістичних переконань і пропаганди проти нуклеарної зброї, вже від 1970-их років заохочує усіх до відвідування СССР і нав'язування приязних стосунків.

Тепер ця організація видала окрему брошуру п.н. „Піднести число виміни", в якій на 32 сторінках є подані інформації і поради, як члени Палати Репрезентантів і Сенату повинні підготовляти свої подорожі до СССР і як співпрацювати з Державним департаментом і совєтськими урядовцями в тому напрямі. Цю брошуру організація вислала до кожного члена Конґресу, до американської преси та до різних політичних груп щоб вони впливали на публічну опінію в напрямі поїздок до СССР. Як інформує Джеремі Стон, голова організації, вона призначена на те, щоб змінити настанову американських громадян і щоб перед наступними виборами виборці питали своїх кандидатів, які критикують совєтську політику, чи вони відвідували СССР. Організація науковців обрахувала, що усі 535 членів Конґресу могли б зробити поїздку до СССР за менше як один мільйон долярів і це є дуже мало в порівнянні з бюджетом на озброєння, який виносить 290 біл. дол. При тому науковці стверджують, що в 1970 році СССР відвідало лише 25 сенаторів і менше як сотня членів Палати Репрезентантів.

Федерація американських науковців, до якої належить 5,000 осіб бажала змінити настанову до відвідин ЗСА членів Політбюра і Верховної Ради СССР, але признає, що на це „важко вплинути".

Секретар торгівлі згинув у нещасливому випадку

Вашінгтон. — Один з найближчих співробітників президента Роналда Реґена, секретар торгівлі Малком Болдридж, згинув у суботу, 25-го липня ц.р. в Каліфорнії в часі вправ родео, що було його улюбленим спортом. Важко пораненого М. Болдриджа перевезено негайно до лікарні, де він помер в часі операції.

Несподівана смерть М. Болдриджа є великим ударом для Президента і його Уряду тому, що секретар торгівлі був відомий зі своїх успішних акцій і саме в останньому часі працював над узгідненням із Палатою Репрезентантів і Сенатом пропанованого закону про торгівлю, де найважнішою була контроверсійна справа торгівлі з Японією.

М. Болдридж закінчив Єйл університет і після років праці у фабриці заліза в Клівленді став її президентом. Він був одним із трьох членів Уряду Р. Реґена, що працювали в ньому від 1981 року.

У СВІТІ

ДОЧКА КОРОЛЕВИ Великобританії Єлизавети принцеса Анна вважається почесним полковником 2-го батальйону 20-го королівського гусарського танкового полку, що перебуває в Західньому Берліні. Цими днями принцеса Анна взяла участь в маневрах батальйону, на яких опрацьовувалася можливість використання англійських танків „Чіфтейн" проти вуличних барикад. Вбрана у форму танкіста, принцеса під наглядом одного з старшин сіла в танк. Її завданням було знищити автомобіль, який використовувався як частина барикади. За маніпуляціями принцеси спостерігали вояки „її" батальйону і велика група репортерів і фотокореспондентів.

ТИСЯЧІ ДЕМОНСТРАНТІВ вийшли на вулиці західньої, населеної мусулманами, частини ливанської столиці, протестуючи проти 100-відсоткової інфляції в перші шість місяців цього року. На чолі демонстрації йшли діти. Вони несли пусті гаманці і пусті баньки для порошкового молока. В теперішньому Ливані, де триває громадянська війна, пустують полиці продуктових крамниць. Однак, це мало хвилює релігійні і етнічні групи та організації, які ведуть між собою війну.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ВЕЛИКОБРИТАНІЇ Маргарет Тачер сказала, що вітає рішення Совєтського Союзу щодо ракет середнього засягу. „Якщо, — додала вона, — совєти не ставлять при цьому якихось умов". Відповідаючи на запитання в парляменті, М. Тачер заявила, що її задовільняє бажання генерального секретаря Ґорбачова погодитися з колишніми пропозиціями ЗСА на повне знищення ракет середнього засягу. „Москва не хотіла погодитися з цим і Захід повинен був настояти, щоб совєти відступили". — сказала Тачер. Відповідаючи на запитання про перевагу Варшавського Пакту над НАТО в звичайних озброєннях, Тачер сказала, що американсько-совєтська угода про ракети середнього засягу і тактичні ракети повинна бути зв'язана з наступними угодами, особливо про хемічну зброю і звичайні види зброї (танки, літаки, артилерія тощо).

УРЯД ГРЕЦІЇ ОГОЛОСИВ, що не дозволить З'єднаним Стейтам використати свої військові бази для допомоги кораблям, які експортують кувайтські танкери в Перській затоці. „Договір з 1983 року (про бази ЗСА в Греції) не передбачає використання баз проти третіх країн", — сказав репортерам пресовий секретар уряду Сотіріс Костопульос. На території Греції розміщені чотири великі американські бази. Термін дії американсько-грецького договору про бази минає в грудні наступного року. Невідомо, однак, чи Греція продовжить договір. Греція, як відомо, є членом НАТО.

КИТАЙСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство Гсіньгуа повідомило, що за перші шість місяців цього року 738 чужинецьких компаній і фірм уклали з китайськими підприємствами договори про організацію спільного виробництва. Це на 30 відсотків більше, ніж за шість місяців минулого року. За шість місяців 1987 року чужинецькі компанії вклали в Китай 500 міл. дол., що є на 14.5 відсотка більше, ніж за той же період 1986 року. Після того, як комуністичний Китай почав у 1979 році політику „відкритих дверей", створено понад 8,500 спільних підприємств, а чужинецькі капіталовкладення становлять 5.1 біл. дол.

У МОСКВІ ВІДБУЛАСЯ ДЕМОНСТРАЦІЯ КРИМСЬКИХ ТАТАРІВ



Група протестуючих татарів

Москва. — Згідно з рішенням Державної ради оборони 11-го травня 1944 року майже півмільйона кримських татарів були насильно депортовані в Середню Азію, де не менш як 100,000 з них загинули. Совєтський уряд вперше офіційно визнав, що була „допущена несправедливість" щодо кримсько-татарського народу.

У п'ятницю, 24-го липня, група активістів кримсько-татарського руху за повернення в рідні місця влаштувала мирну демонстрацію біля будинку ЦК КПСС на Старій площі у Москві, вимагаючи зустрічі з Міхаїлом Ґорбачовим. Ця ж група провела минулого тижня кілька демонстрацій на Красній площі, після чого кілька кримських татарів були прийняті представниками Верховної Ради СССР і ЦК КПСС.

Совєтське пресове агентство ТАСС повідомило про створення урядової комісії, яка розгляне вимоги кримських татарів про відновлення Кримської автономної республіки. Роботою комісії буде керувати голова президії Верховної Ради СССР Андрей Ґромико.

У суботу, 25-го липня, понад 200 кримських татарів знову зібралися на Красній площі. Демонстранти несли плякати з вимогами про зустріч з М. Ґорбачовим і про підтвердження їх прав вернутися в Крим.

Зібравшись біля собору Василія Блаженного, демонстранти голосно викрикували: „Батьківщина! Батьківщина! Ґорбачов! Ґорбачов!" Репортер пресового агентства Ассошіейтед Пресс Джан Дальбург повідомляє, що лише бій кремлівських курантів на хвилину заглушив крики демонстрантів.

Десятки міліціонерів в уніформі оточили демонстрантів, однак не намагалися вмішуватися. Друга лінія міліціонерів не допускала західніх кореспондентів до демонстрантів.

Як повідомило пресове аґентство Ройтерс, після демонстрації кримські татари дістали дозвіл зустрітися з М. Ґорбачовим у понеділок, 27-го липня.

В СССР щораз більше „гонять" потайки горілку

Москва. — Як інформує агентство Ройтерс, в СССР щораз більше людей займається тепер тайним виробом горілки, про що навіть вже пише у приступі „гласности" щоденник „Правда" картаючи тих, що це роблять.

До тайного виробу горілки вживають багато потрібних для населення харчів як цукор, буряки і збіжжя. Коли перед 18-ма місяцями проголошено в СССР боротьбу з алкоголізмом, консумпція цукру збільшилася на один мільйон тонн. Як відомо, згідно із наказом Міхаїла Горбачова обмежено час коли можна купувати алкогольні напитки, як також обмежено кількість, яку можна продавати для одної особи. Це не подобається багатьом совєтським горожанам, які досі вживали куди більше алкоголю і тому торгівля ним „на чорно" тепер процвітає, як і тайне гонення горілки. Але на підставі офіційних даних, консумпція алкоголю від схвалення обмежень зменшилася на 50 відсотків, як і зменшилася кількість осіб, що їх арештували за пияцтво.

Щоб бути прикладом для своїх громадян М. Ґорбачов часто публічно п'є лише мінеральну воду і тому тепер, як зауважує кореспондент Ройтерса громадяни називають його потайки „мінеральним секретарем".

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН найменував 12 членів до новоствореної крайової комісії розгляду хвороби АІДС та приобіцяв, що постарається післати цю смертну хворобу „дорогою віспи і поліо". Між членами комісії є кардинал Римо-Католицької Церкви Джан О'Коннор з Ню Йорку та гомосексуаліст д-р Франк Ллллі.

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що Білий Дім з радістю привітав заяву Міхаїла Ґорбачова про те, що Москва готова погодитися на знищення американських і совєтських ракет близького та середнього засягів у цілому світі.

ПРЕДСТАВНИКИ УРЯДУ президента Роналда Реґена повідомили, що ЗСА суспнедували всю військову і економічну допомогу Панамі через своє незадоволення з військом контрольованої влади Панами.

У ВАШІНҐТОНІ В СЕРЕДУ, 22-го липня ц.р., президент Роналд Реґен підписав законопроєкт, уповноважнюючи Уряд надати понад 1 біл. дол. допомоги бездомним. Це перше того рода зусилля Конґресу і звернення уваги на існуючу проблему бездомних в країні. Яку формулу ужиють до розподілу цих фондів, не сказано, але федеральні урядовці виявили, що велика кількість грошей буде приділена Ню Йоркові.

ФИЛ ГЮ, ДОРАДНИК оборони підполковника Олівера Норта, сказав, що фонд оборони Норта після його зізнань зріс до суми 1.4 міл. дол., це виходить в пересічному по 40 дол. від особи, що до цих пір вислали будь-яку підтримку підполковникові Нортові.

ЗНАВЦІ НАПОЛЯГАЮТЬ на створення президентської комісії, щоб натискала на ґрунтовні зміни у Федеральному управлінні летунства, якщо хочуть запобігти зростаючим повітряним аваріям.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ґорбачовська „гласність" і наївність західніх політиків

Від самого початку приходу до влади в комуно-московській імперії Михаїл Ґорбачов, у З'єднаних Стейтах Америки і в західній гемісфері взагалі ведеться кампанія ліберальних сил, підсилювана, очевидно, Москвою, її п'ятою колоною і комуністичними партіями на Заході, в користь політики розрядки, тобто привернення детанту, відновлення співпраці Заходу із СССР на усіх відтинках життя, надання для Совєтського Союзу статусу упривілейованої держави в торговельних справах тощо.

У ЗСА перед ведуть ліберальні демократи, в більшості члени Палати Репрезентантів і Сенату, які втішаються підтримкою ліберальної преси й інших засобів масової інформації. Вони спільно з „мідією" чинять сильний тиск на республіканську Адміністрацію президента Р. Реґена з метою поліпшення відносин між Вашінґтоном і Москвою, притуплення гострої антикомуністичної політики Уряду, привернення нормалізації стосунків між обома надпотугами та скерування теперішньої політики на старі опортуністичні шляхи 1970 років.

До цієї своєї, дуже шкідливої для Америки і цілого вільного світу політики, лібeрали зуміли прихилити також багатьох республіканців, які внутрі своєї партії роблять тиск не тільки на Уряд, але також напартійних лідерів по лінії примирення з Москвою і започаткування „мирного діялогу" з новим „динамічним" лідером СССР, який, подібно, як американський нарід, щиро бажає миру і принаймні частинного коштовного роззброєння. Цей тиск має свою вимову у започаткуванні зустрічів на вершинах між Р. Реґеном і М. Ґорбачовим у Женеві і Рек'явіку з можливістю продовження розмов на території ЗСА і СССР між обидвома лідерами.

Один з таких листів-документів передали недавно М. Ґорбачову делеґати обидвох палат Конґресу, які майже офіційно відвідували СССР, зустрічались там не тільки з М. Ґорбачовим, але також з іншими совєтськими керівниками, які і мають вплив на теперішню політику „гласности". Без сумніву, цю „мирову ініціятиву" американських законодавців повністю підтримують деякі західньоевропейські опортуністи, які дивляться на комуно-московську імперію і її сателітів очима торгівців, що взагалі не застановляються над страшними наслідками і проникaнням совєтської аґентури в усі ділянки життя західніх країн з метою викрадання модерної технології, ширення комуністичної пропаґанди та досягнення збройної переваги над вільним світом.

Усі надії західніх прагматиків пов'язані з особою М. Ґорбачова і його „гласністю", тобто нібито більш відкритою тактикою. Не бракує на Заході також особливих похвал на адресу совєтського диктатора, мовляв, він молодий, енерґійний, людина з молодшої, більш тверезої, ґенерації, яка по-інакшому дивиться на світ і шукає шляхів до розв'язки наболілих проблем, які в більшості постали на тлі збройових перегонів. Такий підхід у політиці можна сміливо назвати наївністю, він далекий від реальности, не згадуючи вже про історичну місію комунізму від якої, ані попередники теперішнього лідера, ані сам М. Ґорбачов не виреклися.

Зустрічаючись недавно з журналістами совєтських центральних газет, Ґорбачов намагався пояснити їм, а через них усім совєтським громадянам, що це таке „гласність". Він вважає, що ціль його політики відкритого суспільства повинна скріплювати соціялістичну теорію керівництва державами, а не навпаки. Ґорбачов перестерігав перед „перекручуванням" історичних подій, перед використовуванням сталінської ери для критики соціялістичної системи. „Ми гордимося кожним прожитим днем і кожний трудний день, дорогий для нас. Тому ми не можемо допустити до непошани того покоління, яке довело соціялістичну систему до сьогоднішнього дня".

Сказано ясно і з пересторогою: зовнішня політика визначена ще за часів В. Леніна, яка поставила собі за мету перебудову світу на лад совєтського „реального соціялізму" залишиться, аж до кінця існування комуністичної системи в імперії.

І хоча бюрократична машина поповниться новими, прихильними до М. Ґорбачова людьми, але на зовнішньому відтинку змін не буде ніяких, бо така то вже натура російських імперіялістів, а сподівання Заходу на будь-які зміни не мають жадних реальних підстав.

Олександер Домбровський

ЗА ГІДНУ ЗУСТРІЧ З НАШИМ ТИСЯЧОЛІТТЯМ

I.

Находимося майже на порозі унікального Ювілею Тисячоліття Християнства України. Зі сторінок нашої преси довідуємося про гарячкові приготування до нього по різних місцях нашого поселення, а перш за все в столиці дядька Сема. Звідомлення говорять нам про заплянованi наукові конференції та святочні академії з виступами доповідачів, промовців, декляматорів, хорових продукцій зі знаними солістами й народних танків. Усе те буде виказувати наші досягнення з довговікових змагань на відтинку української культури. Наша пісня — таємна мова української душі лунатиме на концертових залях і на хвилях етеру, нагадуючи нам немов те чарівне євшан-зілля нашу поневолену Батьківщину й причаровуючи чужинців. Це дуже гарно, але воно ще далеко не все.

У зв'язку з вищесказаним насувається основне питання: з яким моральним капіталом ми готові зустрічати наш Ювілей християнської України? Чи прийдемо до нього в національно-громадській єдности, подавши один одному братерські руки згідно з кардинальним принципом апостольської Церкви, де всі християни-неофіти були в єдності (гляди: початкові розділи Дїння Апостолів) і згідно зі Заповітом нашого поета-пророка: „обніміться ж, брати мої"...!? Чи може прийдемо на спільні відзначення Ювілею, позираючи вовком один на одного й рівночасно співаючи по-фарисейськи „Боже, нам єдність подай". Чи це не буде образа Божого Маєстату якраз під час відзначування нашої тисячлітньої приналежности до Христової Церкви? Навіть найбільш вдалі академії й концерти, найбільш чарівні, сантиментальні й по-мистецьки виконані хорові продукції не зможуть залатати дір наших традиційних, національно-громадських недомагань, що тягнуться віками на шляху нашої історичної мандрівки нам на згубу, а нашим воріженькам на радість і користь.

Тут нагадується повний гумору й цинізму поговір нашого північного „сусіда" під нашою адресою: „Хахол нікуди не ґадітса, да ґолос у нєво харош". На здоров'я нам, співаймо, але не забуваймо, що самим співом, гопаком і гречаниками української державности не здобудемо. Червона Москва буде обсервувати з поблажливою усмішкою наші відзначування зі самим лише співом і танками, але прийме зі затурбуванням факт, що українська еміграція об'єдналася і координує свої спільні сили на барикадах змагань за право українського народу до власного, національно-державницького, ні від кого незалежного життя на своїй споконвічній землі.

Якраз наш унікальний Ювілей повинен стати тим наглим закрутом в історії нашого внутрішнього життя на чужині з переходом на шлях єдности. Це аж ніяк не значить, що всі мусять грати в одну дутку. Так ніколи не було й бути не може серед живих людей. Навіть можуть існувати окремі варіянти в концепції визвольних змагань з тим переконанням, що всі доріжки ведуть до однієї цілі. Але ми мусимо привчитися сідати спільно за один зелений стіл при устійнюванні спільної стратегії визвольних змагань і координації дії принайменше в кардинально-принципових справах та при спільних виступах назовні. Звичайно, находячися під колесами історії, тим більше не можемо скочити вище голови, але ми повинні виконати все те, що в наших силах. В даному випадку на першому місці наших завдань повинна стояти справа національно-громадської єдности без різниці територіяльного походження, конфесійних поглядів і ідеологічно-політичної масти.

Всі, які дорожать своєю рідною мовою, культурою, історичною традицією та ідеєю державности України, — всі вони є націоналісти, діти одного народу, однієї матері, закованої й залишеної в подертій свитині на роздоріжжях історії. Чи те не зобов'язує нас усіх до національно-братерської єдности, скріпленої вузлами християнської згідливости й любови? Це якраз камінь предкновення на шляху нашого громадсько-політичного життя, на якому потикалися і потикаються по сьогоднішній день наші державні й громадсько-політичні діячі більшого й меншого формату. Але, мабуть, найзавзятіше поборюють себе малі цуцики, залюблені в своє ім'я й заздрісні за свої громадські позиції.

Закінчення буде.

З України про Україну

ШАНУВАННЯ М. ШАШКЕВИЧА

У Бережанах відкрито меморіяльну дошку з нагоди 175-ліття з дня народження Маркіяна Шашкевича. Встановлено її у Бережанах на будинку колишньої гімназії, де вчився поет. На святочному відкритті виступили письменники Олесь Гончар, Роман Лубківський і Георгій Петрук-Попик.

СТВОРЕНО СПІЛКУ ТЕАТРАЛЬНИХ ДІЯЧІВ

В часі широкої гласности та турбот про брак високого професійного рівня у вишколюванню нових кадрів, у Києві відбувся позачерговий з'їзд Українского Театрального Товариства. На цьому з'їзді винесено резолюцію про створення Спілки Театральних Діячів України. Делеґати вирішили вважати цю зустріч першим з'їздом Спілки Театральних діячів України, затвердили проєкт статуту, обрали правління і ревізійну комісію. Головою правління вибрано народного артиста Сергія Данченка.

„ЛЮБОВ МОЯ — ПІСНЯ"

В Київській кіностудії ім. О. Довженка завершено новий фільм п.н. „Любов моя — пісня". Автори сценарія — широко відомий поет Іван Драч, та кіноактор Іван Миколайчук. Фільм — про дорогоцінний скарб нашого народу — пісню і її творця, збирача, доброго сіяча, геніяльного композитора Миколу Лисенка.

ГОТЕЛЬ „СВИТЯЗЬ"

В Лицьку збудовано новий туристичний готель „Свитязь" на 335 місць. Готель з модерними устаткуваннями включає ресторан, дві бари, сальон краси і перукарню, крамницю сувенірів тощо.

СИМПОЗІЮМ У ЛЬВОВІ

У Львові відбувся симпозіюм п. н. „Руська трійця" і „Слов'янські культури епохи романтизму". Симпозіюм зорганізовано з нагоди 150-річчя виходу альманаха „Русалка Дністровая", що в Галичині відіграв велику ролю у розвитку української літератури.

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ В КИЄВІ

Київ був місцем міжнародної конференції з питань дослідження фізики плязми. Участь в цій конференції взяли представники 22-ох країн світу, між ними ЗСА, Великобританія, Канада, Західня Німеччина, Швеція і Японія. Розглянено питання здійснення керованої термоядерної синтези, розвитку гідродинамічної методи перетворення енергії, створення нових космічних двигунів. Виявляється, що українські вчені мають в цій ділянці фізики плязми значні досягнення.

ЩЕ ОДИН ФАКУЛЬТЕТ

Професор Ю. Митропольський, світової слави український математик, виступив з пропозицією створити у київській політехніці факультет математики. Подібні факультети прикладної математики давно існують у Західній Німеччині і ЗСА. Технологи виробництва із знанням математики стають нині чільною інженерною кадрою науково-дослідних інститутів та промисловості. На жаль, досі пропозиція проф. Метропольського не знайшла одобрення Академією Наук України.

РОМАН ПРО „СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІМ"

Письменник Володимир Малик написав новий історичний роман (у двох томах) „Черлені щити". В основу твору покладено похід князя Ігоря на половців 1185 року, про який розповідається у „Слові о полку Ігоревім". Видавництво „Дніпро", тираж кожної книги 100,000 примірників.

УКРАЇНСЬКА ОПЕРА НА НІМЕЦЬКІЙ СЦЕНІ

Оперою „Тарас Бульба" М. Лисенка почала свої виступи в Берліні Київська опера. На ювілейні святкування з нагоди 750-ліття Берліну запрошено 36 театральних колективів з багатьох країн світу. Виступом у Західньому Берліні диригував С. Турчак, головний диригент Київської опери.

Олена Несіна

В. БЕРЕЗА — ЖЕРТВА НЕВИКОНАННЯ ГЕЛЬСІНКСЬКИХ УГОД

Газета „Нюз Пресс" у Форт Маєрсі, Фльорида, подала репортаж про нашого земляка Валентина Березу. В статті під заголовком „Defector learns life of freedom, but yearns for family" описано життя Берези на Україні його втечу до Америки і нарешті життя у ЗСА, спочатку в Ню Йорку, а потім на Фльориді.

Совєтський втікач, пише газета, який живе і працює тепер у повіті Лі, на Фльориді, залишив свою країну в 1980 році. Всі сім років, що він тут, він намагається уможливити переїзд своєї родини, дружини і двох дітей, до ЗСА. Одначе всі його зусилля зупиняють політика, бюрократизм, КҐБ. Йому дуже рідко вдається сконтактуватися з родиною, і він боїться, що агенти КҐБ затримують його листи. Береза також турбується про здоров'я своєї дружини, бо каже, що вона в 1983 році в наслідок допитів КҐБ мала серцеву атаку. Через те, що Береза втік, її звільнили з роботи, а дочку вигнали з університету.

Береза сказав кореспондентові, що про повернення назад не думає, але якби він це спробував, то автоматично дістав би 15 років ув'язнення, а тому що він був лейтенантом в армії, він напевно дістав би більший реченець ув'язнення, а може й смертну кару.

Береза живе в Норт Фортмаєрсі з січня 1986 року, а з квітня ц.р. працює у відділі транспорту й інженерії повіту Лі, перевіряючи мости і виконуючи інші інженерні роботи. Свою втечу Береза почав з Юґославії, де він подорожував на совєтську туристичну візу. Спробував утекти до американського посольства, але був схоплений юґославською поліцією, а як його хапали, встиг вигукнути, що він совєтський громадянин. Місяць сидів у юґославській в'язниці. Американське посольство й Об'єднані Нації добилися його звільнення і відправили його під прибраним прізвищем до Західньої Німеччини. Два місяці Береза був під опікою американців, а у вересні 1980 року йому дали право переїхати на постійне перебування у ЗСА.

Береза показав кореспондентові газети копії сотень листів, які він послав Президентові, членам Конгресу й іншим урядовцям, намагаючись дістати виїзну візу для родини. Один урядовець написав, що Береза — нелеґальний утікач і дуже сумнівно, щоб совєтські чинники випустили його родину. Але Валентин Береза впертий: „Без родини немає життя", — заявив він кореспондентові.

Багато українців знає Березу з Ню Йорку. Деякі допомагали йому влаштуватися на працю, шукали для нього мешкання, писали листи до сенаторів. Пам'ятають вони його вічно заклопотаного переїздом родини, в який спосіб переслати їм запрошення, без якого вони не можуть дістати візи; як вислати пакунок, бо позвільняли їх з роботи; як повернути дочку назад до школи, чи загоївся пальчик дівчинки, який вона зламала, і багато іншим. Усі його зусилля в ділянці переїзду родини кінчилися тим, що він і всі, хто йому допомагав, діставали ввічливі відповіді від сенаторів і конгресменів, що вони стараються, але це тяжко, бо совєти вважають Березу „зрадником".

А хто ж такий Береза? Чому його самого і його родину так тяжко карають? Інженер Береза не був упослідженій урядом СССР, як багато з нас, не був „куркульського" походження, ані з „ворогів народу", ані дисидент. Він закінчив Дніпропетровський будівельно-інженерський інститут промислового й цивільного будівництва. Останній час мав посаду головного інженера будівельного тресту Черкаської области. Перед утечею дістав туристичну візу і подорожував по Юґославії. Отже, уряд йому довіряв, інакше його не випустили б закордон. Але... Береза постійно слухав радіопередачі з-за кордону, читав про Гельсінкські угоди, довідався про гуманну настанову Гельсінкських угод щодо з'єднання з членами родини. Він також довідався, що Гельсінкські угоди, передбачаючи можливі затримки в з'єднанні з родинами, включили також прихильне ставлення держав-учасниць при розгляді прохань на видачу віз для відвідин.

Під враженням цих інформацій Береза вирішив покинути СССР, думаючи, що не матиме великих перешкод стягнути родину, а в разі затримок матиме дозвіл на реґулярне відвідування її. Одначе все вийшло цілком інакше. Береза за сім років не тільки не зміг дістати візи на виїзд родини, або наладнати відвідини, але не може навіть написати до них листа і переслати міжнародною поштою.

Минулого року вийшло доповнення Ради Міністра СССР у „Положення про в'їзд в СРСР і про виїзд з СРСР". Однією з причин заборони на виїзд в доповненні є те, що особа, яка запрошує родину приїхати, перебуває за кордоном, порушивши порядок виїзду з СССР. Заборона ця продовжуватиметься „до врегулювання обставин".

Береза виїхав сім років тому і до нього не може стосуватися цей закон, але навіть якщо СССР вважає, що він також підлягає цьому законові, то йому бодай мусять скласти такі умови, щоб він міг „урегулювати обставини". Як він може щось уреґулювати, коли він не може навіть послати листа реґулярною поштою?

„Може було б ліпше поїхати і відбувати кару, там би, може, відвідували Вас і писали листи до Вас на протязі ув'язнення?" питаю Березу.

„Ні", відповідає, „я б у тих умовах не вижив. Тут я живу і, може, колись побачу родину".

Береза нікого не вбив, нічого ні в кого не вкрав, за кордоном ніяких „антирадянських акцій" не переводив. Карають його тільки за те, що він захотів жити не в СССР, а в ЗСА. Чи не затяжка ця кара і чи не пора вже її зняти? Гельсінкські угоди зробили велику шкоду родині Берези і самому Березі. Очевидно існує більше таких випадків, коли люди повірили цим угодам, діяли згідно з їхнім духом і потрапили в тяжкі ситуації, з яких не можуть вийти, бо деякі держави видали закони, що уневажнюють ці угоди.

Так вийшло з Березою.

ПРЕСОВЕ АҐЕНТСТВО Ройтерс, покликуючись на іміґрантські латиські кола, повідомило, що 20-річний Роляндс Сіляравпс, який брав участь в демонстрації, присвяченій жертвам ґеноциду совєтського уряду в Латвії, що відбулася в Ризі 14-го червня цього року, дістав виїзну візу і залишить Совєтський Союз у неділю, 26-го липня. 14-го червня біля 5,000 латишів зібралисля в Ризі коло пам'ятника незалежности і вшанували пам'ять тих, що загинули, хвилиною мовчанки.

КОМПАНІЯ ДЖЕНЕРАЛ ЕЛЕКТРІК, з уваги на японську компетицію, заявила, що продає свій відділ електронічних виробів. Покупцем є фірма Томсон С.А., власником якої є уряд Франції. Виявлення, що Дж. Е. закидає продукцію радіо, якого основоположником вони були в 20-их роках, разом із фірмою Радіо корпорація Америки, як теж і телевізії, що в 30-их роках саме вони були першими продуцентами, сильно занепокоїло електронічну індустрію в Америці. Тепер тільки єдина фірма Зініт залишається головним продуцентом телевізійних апаратів та іншої відео апаратури в ЗСА.

Микола М. Палій

„ЗБАРАЖЧИНА", ТОМ ДРУГИЙ

„Збаражчина", т. II. Збірник споминів, статтей і матеріялів, ст. 522, Торонто; Вид. Т-ва „Збаражчан", 1986.

I.

Після появи першого тому „Збаражчини", що вийшов (1980 р.) під дбайливою редакцією д-ра Володимира Жили, наш визначний ерудит і науковець обдарував нас ще й другим томом цього історичного, поважного і великого Збірника, що з'явився під кінець минулого грудня. Гортаючи пильно цю об'ємисту книгу, можна відразу ствердити, що проф. В. Жилі вдалося здійснити, після шести років наполегливої праці, ще один з його великих і не легких задумів на полі компілятивної практики, яку він опанував як довголітній і меткий редактор академічних літературних „Просідінґс" свого престижевого (Тексас Тек) університету.

Тоді як у першому томі обговорено історію, географію, статистику, релігію, мову, літературу, мистецтво, освіту, духовну й матеріяльну культуру Збаражчини, то у другому томі цього Збірника читач живо знайомиться з „топографічними" культурними успіхами й матеріяльним надбанням поодиноких (53 із 62) сіл, що входили в склад того повіту до 1939 року, і, вкінці, їх остаточною трагедією (пацифікація, большевицько-німецькі окупації). До написання цієї документальної „енциклопедії" Збаражчини, проф. В. Жила використав матеріяли понад 60 авторів (мешканців повіту), а й він сам, збаражчанин родом, написав ряд цінних статтей, розвідок, згадок і додатків, деякі з них англійською мовою. Власне справа цих матеріялів, написаних „звичайними людьми" мешканцями сіл), завдала редакторові Збірника чимало труду, бо їх треба було насамперед упорядкувати, повільно вичитувати, їх відредаґовувати і остаточно слово за словом переписувати. Усі ті ориґінальні факти, від кінця 80-их років XIX століття до 1944 року, написані об'єктивно (щодо життя сіл), і від душі. Щобільше, в них повно простоти, щирости і відданої любови до своєї батьківщини і ніде не закрашені трафаретними фразами тонкого патріотизму. Подекуди вони з носталгією згадують австрійські часи, хоч і не завжди найкращі, а проте спокійні і повні творчого духовного і матеріяльного росту (до 1918). Бо коли зайшла потреба, то з допомогою прийшов австрійський уряд і таки дав селянам якусь матеріяльну допомогу (ст. 19). Правда, були й випадки противного відношення (с. Пеньківці, ст. 241), але вони загальним фактором не були.

З приходом Польщі настали зовсім інакші часи, але видимого фізичного тертя (між українцями і латинниками, по селах) зразу ще не було. Українці і латинники один одного шанували і ставилися толерантно до свят і традицій інших. (ст. 133, 211). Дещо пізніше, як присів політичний порох, почався наявний польський натиск, а з ним і сильний спротив, що допровадило до поганих міжнаціональних відносин. Вони, як відомо, скінчилися неславною пацифікацією (осінню 1939 р.), заплянованою деякими гарячими головами польської адміністрації. Той нерозумний вчинок можна тепер порівняти з пізнішими „сумерменами" нацистських кіл у винищуванні жидів. Автор цих рядків був свідком приїзду тих „карних загонів" (наскоро зліпленої банди поліції, „стшельцуф", військовиків, міського шумовиння і дармоїдів-батярів) на станцію Богданівки (на границі скалатського і збаразького повітів) звідки вони мали податися підводами у Збаражчину („Збаражчина", I, ст. 658). А що ділялося потім, у спокійних і півсонних селах Збаражчини, нехай говорять історичні факти наочних свідків історії (самих побитих), які варто зацитувати бодай короткими, але промовистими пасажами для тих, хто тої пацифікації не бачив, про неї не читав, добре її не наслухався, а як десь і чув, то про неї певно вже давно забув.

> Мене привели до порожнього шпихліра й тут я побачив довгу лавку, біля якої по обидвох боках сиділо по двох вояків з вишневими буками. Напроти лавки й перед нею стояло по двох жовнірів, а в куті, біля входових дверей, сидів на камені сержант, комендант екзекуції. Сержант наказав мені зсунути штани і натільну білизну до п'ят та лягти животом на лавку. Один жовнір сів мені на ноги, а другий п'яний до безтями, сів на голову й стиснув її ногами... Почалося биття. Сержант числив „раз" і посипалися чотири сильні удари. Таких команд я чув шістнадцять. Я відчув, що шкіра на моїй нижній частині тіла трісла й почала литися кров. Мене прикрили мокрим рядном... Дальших буків я вже не відчув, бо зімлів. По сотні буків мене привели до притомности, прикрили другим рядном і знову били. Я швидко втратив пам'ять. Тіло моє сікли на дрібні кусочки. Я болю вже не відчував, ні страшного вогню, що обпалював задню частину мого тіла. Нарешті мене знову привели до пам'яті, вивели надвір і поклали на траву". (Розповідь Луцька Савчука, с. Гущанка, ст. 68-69.)

Про подібну поведінку садистів довідуємося з листа до рідних за океан з села Розношинць:

> „...Комендант дав наказ усім селянам віком 13 до 35 років зібратися в селі в долині. Коли всі зійшлися,... (він) дав наказ своїм розбійникам звернути 4 машинові рушниці на зібраних людей. Іншим наказав винести два ослони (лавки) й став викрикувати до людей, „Ви хцецє України! Ми зараз вам дами". Відділивши старших людей від молодших, схопили першого за волосся Лозуна. Поклали на ослін і всипали йому 25 буків. Тоді схопили (слідує низка імен)...(і) били їх як худобу. Шість інших ляхів звернулися проти стоячих людей і били їх буками, куди попало, головно по ногах і по головах... Старші жінки й дівчата кричали по городах немов підчас вогню... Це все виглядало на справжнє пекло. Катування тривало півтори години.. Тих, що вмлівали від побиття, поливали водою і далі продовжували бити. Степан Телев'як з Капустинців зірвався підчас биття і почав утікати, ляцький опришок вдарив його сильно рушничим прикладом по нозі й він упав. Тоді його знову кинули на ослін і били немилосердно. Непритомного вкинули на віз, а Федивого й Голубовича прив'язали до воза й волокли до села Красносільці, там біля млина вкинули їх в болото, примісили ногами й від'їхали"... (с. Розношинці, ст. 251-252).

Закінчення буде.

Незабутнім вчителям — доземний збірний поклін



Соломія Кавка і ред. Адам Антонович — ідеальні чикаґські учителі й приятелі молоді та визначні „до загину" члени української громади.

У зливі різних святкувань весняного сезону в Чикаґо одна прецікава імпреза немов загубилася. Ніде про неї не було згадки, хоч було загальне захоплення, а сам задум і цікавий спосіб переведення заслуговує не лиш на запис, але і на прегарну оду. Йдеться про святковий Вечір, ціль якого так була сформульована у запрошенні: Зустріч для відзначення діяльности пані Соломії Кавки та проф. Адама Антоновича.

Обоє — довголітні вчителі, національно-громадські діячі в Україні і поза її межами. Тут у Чикаґо, вони — невтомні вчителі Школи українознавства (проф. А. Антонович, учитель і редактор, був протягом 10-ти років директором Школи, це мабуть рекорд!), і визначні, активні „до загину" члени української громади.

З ініціятивою такого свята вийшов 101-ий Відділ Союзу Українок Америки при повній підтримці Округи та інших Відділів. Сам задум, здавалося, без великої дати і нагоди, стрінувся, однак, зі спонтанною реакцією громади — прибуло надсподівано багато людей! В чому надзвичайність цього Вечора? Обоє Ювілянти зайняли особливе місце в пам'яті сотень учнів — пані Соломія, переважно вчителька 1-ої кляси, була тією особою, яка допомагала дитині освоюватися зі школою, не раз пригорнула і обтирала сльози, „бо мама пішла". Завжди спокійна, усміхнена, ласкава, вміла вона допомогти у всьому, навіть заступити отця-пароха на лекції релігії: „Діточки, все на світі створив Бог, дерева,цвіти і все кругом. — Чи авто теж? — питає дитина. — Так". І діти намалювали авта, а на авті квітки, рослинки і все!

До цього пані Соломія — завжди ефектовно вдягнена, вміло стилізуючи і достосовуючи українську ношу, тому і називали її „кольоровою пані" або „жінкою Тараса Шевченка". Вона — в пам'яті учнів є уособленням вирозуміння, любови і гармонії, — тож стала легендарною вчителькою і приятелем дітей і молоді.

Професор А. Антонович — справжній „батько народу". Він формував обличчя школи, він, передовсім, старався, вимагав сильного національного характеру; постійно пригадував (і праґадує!): „Молоде! — дбайте, вчіться, говоріть українською мовою!". Це постійна дальша його турбота, хоч він уже не зв'язаний зі школою.

Чудова ідея цього відзначення вийшла від 101-го Відділу . Вони були одними з перших учнів у 1960-ті роки з великої хвилі новоприбулих. Прийшли на це свято і батьки тодішніх і пізніших дітей, які в час трудних початків все таки „пхали" дітей до рідних шкіл. Прибула і молодь, різні річники „школярів" і цьогорічні абітурієнти. Численні з них — це діти пань, членкинь 101-го Відділу. Вони допомагали матерям, допомагали влаштувати це свято. Як рідко, була це чудова зустріч поколінь, злучених спільним бажанням скласти поклін і подяку незабутнім вчителям, віддати шану і самій Школі українознавства.

Дня 28-го березня, в авдиторії св. Володимира і Ольги, за почесним столом зайняли місце достойні — пані Соломія Кавка і проф. Адам Антонович. Поруч Марія Наваринська — голова Округи СУА, всі директори Шкіл українознавства: Віра Боднарук — директорка „Рідної Школи"; Ірина Дмитерко — директорка Школи при парафії св. Йосифа; Макар Міскевич — директор Школи при соборі св. кн. Володимира, як рівнож сестра Хризанта — директорка цілоденної Катедральної школи св. о. Миколая, і о. митрат Маріян Бутринський, настоятель пафарії св. Володимира і Ольги.

В найближчому сусідстві сиділи родини Ювілятів: син Борис Антонович з дружиною Орисею і їхні діти, Аня і Тома, і син пані Соломії Андрій Кавка з дружиною Мілею і дітьми — Яремою й Андреєм. Обидві родини побільшують ще „лаврові вінки" ювілятів. Це вповні українські родини у всіх виявах. Близько сиділа також велика учительська родина , члени Учительської Громади. До речі, цього вечора на залі всі були собі близькі, приязні, злучені невидимими нитками сердечної вдячности.

Святкову програму відкрила Марта Фаріон- Вислоцька, членка 101-го Відділу, вітаючи усіх; ще раз запросила вона до участи в цій небуденній зустрічі . Далі „сипнулись" точка за точкою — виступи дітей і молоді зі всіх шкіл, різноманітно переплітаючись з привітами, обдаровуваннями. — Розпочали програму найменші, діти 1-ої кляси „Рідної Школи", вдячними словами „Ми маленькі діти" (слова Л. Мудрої, кер. О. Прийма).

Опісля було святкове слово Іванни Ґорчинської. З рядків виринало і вибухало одне і друге життя, вельми цікаве в їхній постійній активності в Україні, Західній Европі і в Америці, на різних постах, різних життєвих ситуаціях, серед трудів заробітчанської праці („Пане професоре, чи вже направили мої черевики?" — правдиве!, коли пан проф. Антонович займався навіть шевством, щоби вдержати родину). Скрізь і всюди їхня постава була достойна, а в підґрунті всього: бути чесним, бути пожиточним для громади, для української справи.

Зі святковим словом гармонізували привіти, слова признання і подяки. Марія Наваринська, голова Округи СУА, вручила Грамоту та теплими, повними приязні та пошани словами висловлювала побажання від усіх союзянок тутешньої Округи. Ориґінально, від святкового Комітету, вітала ювілятів Оленка Матвіішин, вручаючи картини Віталія Литвина: пані Соломії „Мавку", проф. Антоновичеві „Той що греблі рве", з гарним зверненням: Вам, що різьбили наші і другі діточі серця, що виповняли їх добрим змістом на довгу, добру пам'ять... Образи дібрані знаменито. Це синтеза обох особистостей! Від вчительської Громади гарне привітання зложила Віра Зельвак. Виявом особливої уваги був привіт від президента Кооперативної Каси „Самопоміч" Романа Мицика, який і словом і квітами вітав пані Соломію Кавку, а на руки проф. А. Антоновича зложив чек (три тисячі долярів) на підтримку дальшого видавання ілюстрованого журналу „Екран" (проф. Антонович видає журнал з думкою про молодь).

Мистецьку частину виповнили діти і молодь співами, дотепними віршами, вільноручними вправами. Виконавцями були: хор цілоденної Школи св. Миколая, керівниця Марта Стадник; учні 5-ої кляси Школи при соборі св. Володимира, керівник Слава Міскевич. (Найчастіше повторялися слова Г. Черінь, Л. Полтави, муз. Білогруда). „Низький поклін за любов" — слова С. Проців, та вільноручні вправи виконали учні вищих кляс Школи св. Миколая, керівниця С. Проців, яка була координатором цілої програми.

Гарним доповненням був танець у виконанні „Громовиці", танцювального ансамблю пра парафії св. Володимира і Ольги, керівниця Роксана Пилипчак. Окремими точками було висвітлення прозірок із життя Ювілятів, які задемонструвала Г. Траверза з цікавим, часами дотепним коментарем; і дотепний спогад із життя Школи і Ювілятів, що його написала і відтворила Л. Мудра. Ювіляти одержали привіт від єпископа Владики Іннокентія; проклямацію від посадника міста Г. Вашінґтона прочитала М. Фаріон-Вислоцька, яка вела програму.

Під час перекуски голова 101-го Відділу Соня Гриневич вручила вибранцям альбом на згадку з підписами присутніх. Попередньо були ще обдарування квітами виконавців і заслужених осіб. На закінчення вечора Соломія Кавка і Адам Антонович дякували за цю надзвичайну стрічу, за всі вияви пам'яті. Тому, що дохід був призначений для потреб Комітету Тисячоліття, секретаріят комітету подає до відома, що Комітет одержав: 2.000 дол. від 101-го Відділу СУА з вечора дня 28-го березня; 500 дол. від Сестрицтва свв. Володимира і Ольги з малої імпрези 5-го квітня ц.р., „Слідами Данила Апостола", прозірки і розповідь з св. Землі (Д. Маркусь і І. Вислоцький); Сестрицтво запевнило, що датків буде більше; 4,109 дол. — чистий дохід із концерту чоловічого хору „Сурма" і танцювального ансамблю „Україна", що відбувся 16-го травня ц.р.

Ірина Камінська

З любов'ю...

(Закінчення зі стор. 1)

ємности і поза вивченою професією, а провідник групи Мирон Постолан, вишукує репертуар, який чотири молодці вивчають самі та на спільних пробах. Це Мирон спрямував Василя до гри на лірі, а коли ми дивуємося чому саме вибрав він цей інструмент, Василь пояснює, що в Україні було колись більше лірників, як бандуристів, а ліра не була лише сумним інструментом, а грали на ній на весіллях і на забавах.

І тут в групі молодих музикантів — ліра разом із бандурою та решетом на те, щоб віддати в найпростішій формі нашу народну музику.

Гість розповідає як їхня група здобуває у Великобританії прихильність і популярність. Ось недавно, розказує, дали вони концерт біля Ноттінґгему і англійцям так сподобалася їхня гра, що мусіли давати після концерту багато наддатків, бо публіка не хотіла їх відпускати зі залі.

Їхні публічні виступи це щойно початок, який наступив після того, як одна із телевізійних репортерок зацікавилася грою на бандурі та їхньою групою і зробила з ними інтерв'ю. Досі мали вони сім концертів, але сподіються, що число їх збільшиться, а в плянах молодої групи є турне по Европі. Мають також запрошення виступати на телевізії і по радіо.

Наш гість, який тільки приїхав на три тижні до ЗСА, де мав багато зустрічей із бандуристами, яких запізнав на курсі теорії музики в Мюнхені, в УВУ, стверджує із переконанням, що щойно тепер відчуває, яку приємність приносить кожний публічний виступ і яку приємність збуджує почуття, що він може причинитися до поширення української фолкльорної музики серед чужинців.

Між іншим, завважує він, група майже не вживає голосників.

Нам здається, що найважливіша таємниця успіху у молодих музикантів, це їхня любов до української народної музики і бажання передати її духа чужим слухачам.

Є різні шляхи популяризації української справи, які сьогодні можна вживати — Василь і його друзі вибрали один із таких, що може українській спільноті принести лише славу і честь. Коли до того додати ту любов і захоплення, з якими вони грають, тоді це справжній успіх.

КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ подав до відома, на підставі дослідів, що жінки, які вчать в коледжах ще дальше дискриміновані. Жінки вчать переважно у жіночих, малих і публічних коледжах. Жінки в академічних установах є менше платні, як мужчини на цих самих позиціях, підвищення жінок у наукових ступенях є повільніше як теж і час призначення на постійні становища триває куди довше для жінок, ніж для мужчин.

ПРИНАЙМЕНШЕ ДВІ ФІРМИ, що продукують відеокасети для домашніх розваг наввипередки хочуть випустити тасьми із зізнаннями підполковника Олівера Норта. Директор фірми Тирнер Стівен Чемберлін сказав: „Це, що він говорив було дуже важливим, але як він говорив зробило це не тільки новиною, але дуже ефективним видовищем".

ГОЛОВА КОМІСІЇ міжнародних справ Палати Репрезентантів поставив президентові Роналдові Регенові вимогу, щоб відтягнути військову допомогу Пакістанові до того часу, поки не вясниться оскарження в якому обвинувачено Пакістан про спробу придбання матеріялів, потрібних в продукції нуклеарної зброї.

АНТИУРЯДОВА ІРАНСЬКА військова група, Національна армія визволення повідомила, що за останній час в ході операцій проти п'ятьох військових об'єктів на заході Ірану партизани вбили 48 військовиків, поранили 30 і взяли в полон 16.

У СЕРЕДУ, 22-ГО липня, з совєтського космодрому в Байконурі була запущена багатоступнева ракета з пілотованим космічним модулем. На покладі модуля знаходяться совєтські космонавти Алєксандер Вікторенко і Алєксандер Алєксандров, а також 36-річний полковник сирійських військово-повітряних сил, ветеран двох війн з Ізраїлем Мохаммед Фаріс. Відповідно до програми полету, космічний модуль повинен з'єднатися з орбітальною космічною станцією, на якій уже понад п'ять місяців перебувають космонавти Юрій Романенко і Алєксандер Лавейкін. Сирійські газети помістили повідомлення про запуск космічного корабля з сирійцем на покладі, підкреслюючи, що арабська нація „випереджує Ізраїль в розвитку космічної технології".

Англомовні тасьми для радіопрограми з нагоди 1000-ліття Християнства

Для поширення інформацій серед американського чи канадського суспільства про українську культуру, що розвинулась під впливом християнства, плянується популярно-едукаційні півгодинні програми на тасьмах, та кілька відеопрограм для телебачення.

Тому, що в деяких осередках уже почали такі програми підготовляти, дуже важним є, щоб одні знали про працю інших, — щоб не було дублікації у ділі та у видатках. Йдеться про те, щоб виготовлені тасьми чи відеокасети могли бути доступними для кожного осередку, що захоче їх льокально уживати, — залежно від зацікавлення та спроможностей.

Плян на вісім підгодинних програм про вплив християнства в Україні на різні ділянки культури вже маємо, тепер розробляється ще 12 тем.

Плянується, щоб у цих програмах брали участь два — три спеціялісти, які будуть свобідно розмовляти, дискутувати на дані теми, — щоб це було цікаво для пересічного слухача — глядача. Подібний підхід також може бути для відеопрограм, де треба багато ілюстративного матеріялу. Але для відео можна плянувати тільки одну — дві програми (кошт самого технічного накручення відео є одна тисяча долярів на хвилину).

Важним є, щоб мати евіденцію, чи інші осередки уже щось подібне мають готове, щоб обмінюватися, плянами чи й тасьмами. Комісія зовнішніх зв'язків та інформації Метрополітального Комітету Ню Йорку для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні — готова координувати таку програму та виміну інформацій, із питаннями чи інформаціями слід звертатись до Слави Рубель на адресу: New York Metropolitan Committee to Commemorate the Millennium of Christianity in Ukraine, 108 Second Ave. NY. NY. 10003, Attn. S. Rubel.

Образотворча виставка Любомира Мудрецького мала успіх у Відні

Відень, Австрія (Б. Ямінський). — В часі від 2-го до 19-го червня 1987 року в одній із філій відомого австрійського банку „Баваг", в 21-ій дільниці Відня, проходила індивідуальна виставка малярської творчости українського артиста-маляра Любомира Мудрецького з Відня.



Відкриття у Відні виставки образів Любомира Мудрецького.(Зліва) член ради міста Відня Ганс Шіель, посол ради міста Відня Курт Едер, директор філії банку „Баваг" Ґерґард Плєнінґер, Любомир Мудрецький і директор управління банку „Баваг" Гельмут Ельснер.

На святочне відкриття цієї образотворчої виставки 2-го червня зібралися численні приятелі художника, австрійські любителі мистецтва та визначні представники міста Відня й згаданого банку.

Перше слово взяв директор філії Ґерґард Плєнінґер, який представив мистця Любомира Мудрецького і дав короткий нарис його життєвого і творчого шляху. Виставку відкрив посол міста Відня Курт Едер. При кінці промовив ще сам мистець, дякуючи банкові „Баваг" за можливість показати свої твори ширшій публіці. Виставлені були 16 ґваші (спеціяльна техніка малярства особливими водними фарбами), п'ять олій і три рисунки.

Твори мистця Любомира Мудрецького визначаються спеціяльно живим кольоритом і емоційною виразністю. Стиль даних образів можна називати прикметним експресіонізмом, який домінує над якістю, формою і фарбою. Виставка мала надзвичайно добрий відгук серед головно австрійської публіки. Любомира Мудрецького як маляра зараховуємо до тих мистців, які пізно почали свій творчий шлях. Народився він 1927 року в Любачеві, в Галичині. До Відня приїхав отроком у 1938 році і тут ходив до гімназії. Вже тоді учителі пізнали в нього надзвичайний талант до рисування й малювання.

Однак доля призначила йому інакший життєвий шлях. По коротких студіях в Українському Вільному Університеті і у Віденській високій школі економії, працював він у приватному транспортовому підприємстві. Тепер він на вчасній емеритурі і тому, що заробкова праця не забирає йому дорогого часу, вповні може присвятити себе мистецтву. Вже в короткому часі Л. Мудрецький виставляв свої твори на індивідуальних і групових виставках в Австрії і поза її кордонами.

А ПРО АВТОРА ЗАБУЛИ...

Автором статті „Ой, куме, добра горілка", що появилася у „Свободі" у суботах, 25-го липня ц.р., є особа, яка пише під псевдом Хведь Прочуханець. Ред.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В дописі „Вісті з Тусану" пропущено ім'я члена Парафіяльної ради св. Михаїла, Стефана Ткачика. Родина Ткачиків від самих початків існування парафії були і є віддащими та жертвенними парафіянами. Щиро перепрошуємо за це пересочення.

Оля Голяш-Гимцюрак.

Виставка Т. Венгриновича в Пармі

Старанням 33-го Відділу Союзу Українок Америки ім. Лесі Українки у Клівленді мистець Тирс Венгринович з Кракова в Польщі вдруге загостив до Парми і в днях від 26-го до 28-го червня виставив свої нові праці — дереворити. Як син ветерана УГА, Української Галицької Армії, о. катехита Степана Венгриновича, що загинув на Сибірі в 1954 році, виростав мистець у Сяноці і полюбив Лемківщину. В роках 1984 і в 1985 Венгринович об'їхав (хоч і з труднощами від місцевих влад) усі села на Підкарпатті в Польській республіці, в яких ще стояли українські церкви, і нарисував церковні будівлі. З частини рисунків виконав уже дереворити (всі однакових вимірів 23 х 16 цм) і з їх відбитками подався до Америки. Як докінчить дереворити з решти підкарпатських церков, бажає він видати їх альбомом на пам'ятку Тисячоліття християнства в Україні. Цим займається його старший брат інж. арх. Оріон Венгринович в Австралії.

Цей раз до Америки Тирс Венгринович прибув із своїм молодшим сином Діомиром, мистцем ліноритів і акриликів; вони спільно виставляли свої твори в містах: Ню Йорк, Нюарк, Вашінгтон, Філядельфія, Чикаґо, Дітройт і Рочестер. До Парми прибув тільки мистець Тирс Венгринович із своїми 283-ма дереворитами (церкви, ікони, 168 екслібрисів) і десятьма олійними образами. Уродженці Лемківщини особливо були вдячні побачити залишені ними святині і з тугою слухали описів із поїздок мистця. Пам'яткою з виставки, що врахована у відзначування Тисячоліття християнства, є каталог із списком картин і з шістьома ілюстраціями.

На закриття виставки зібралися членки 33-го Відділу на сходини, які вела голова Іванна Шкарупа, а референтка Любомира Мичковська подала біографію мистця. Тирс Венгринович є абсольвентом краківської Академії Мистецтв з 1952 року; спершу працював він у Відділі археології Академії наук у Кракові, а відтак заробляв як самостійний мистець. Нелегкий це шлях для українського мистця в Польщі, творчість якого спрямована на добро рідної української культури.

Тирс Венгринович відомий у світі теж як графік книжкових знаків; він створив їх 450 технікою дереворитy; за ці знаки одержав відзначення. Від 1942 року виставляв мистець свої праці більш як 200 разів у містах Польщі, а також у Львові, Софії, Будапешті, Празі, Брюсселі, Ляйпціґу, Братиславі, Лондоні — та трикратно у ЗСА (1972, 1978, 1987). Його бажанням є об'їхати ще Посяння, а відтак Холмщину і Підляшшя і нарисувати церкви обох українських віроісповідань.

Степан Кікта